

UGUNSDZĒSĪBAI LATVIJĀ 150

150 YEARS OF FIREFIGHTING IN LATVIA

Līdzko Prometejs sengrieķu dievu mītnē Olimpā nolaupīja uguni un dāvāja to cilvēkiem, tā kļuva par palīgu visdažādākajās dzīves jomās, bet vairojās arī tās radītās problēmas. Cilvēces vēsture ir pārpilna ar lielām un mazām ugunsnelaimēm. Modernās pasaules ugunsnelaimes, katastrofas un arī sīkāki ikdienas negadījumi top daudzveidīgāki un komplicētāki. Tāpēc pakāpeniski veidojās arvien specializētākas ugunsdzēsības metodes, organizatoriskie principi, ierīces un tehnoloģijas, bet brīvprātīgo ugunsdzēsēju kustība pamazām pārtapa profesionālā darbībā.

Latvijā pirmā pilsētas ugunsdzēsēju komanda radās 1845. gadā toreizējās Vitebskas guberņas pilsētā Dinaburgā (tagad Daugavpils). Rīgā brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība sāka veidoties 1864. gadā, un 1865. gada 17. maijā tās komanda ieradās kādā degšanas vietā vecpilsētā. Rīgas paraugam tūlīt sekoja Mītava (tagad Jelgava), arī citur Latvijā arvien jaunas komandas ķērās pie "sarkanā gaiļa" apkarošanas, un pirms 2. pasaules kara te rosījās jau krietni vairāk nekā 200 ugunsdzēsēju komandu.

Rīgā kopš 1882. gada darbojās pilsētas valdes algota "skrejošā kolonna". To 1907. gadā papildināja četras ugunsdzēsēju nodaļas, kas apvienojās pilsētas komandā, kuru vadīja Rīgas Ugunsdzēsības pārvaldes brandmajors. 1886.–1902. gadā Rīgā tika uzbūvēti četri ugunsdzēsēju depo, bet 1910. gadā uzcelto depo Hanzas un Strēlnieku ielas stūrī (tagad Latvijas Ugunsdzēsības muzejs) vainagoja novērošanas un šļūteņu zāvēšanas tornis. Arhitekta Reinholda Georga Šmaelinga (*Reinhold Georg Schmaeling*; 1840–1917) centieni ļāva šīm celtnēm pilsētas veidolā iezīmēties kā kultūrvēsturiskai vērtībai.

Kolorīta bijusi Latvijas ugunsdzēsības transporta un ekipējuma attīstība no rokas un tvaika sūkņiem, zirgu ekipāžām līdz lielaudas automobiļiem. *Merryweather & sons* tvaika autosūkni *Fire king* ("Uguns karalis") Rīga iegādājās 1910. gadā un izmantoja līdz pat 1925. gadam. Krievu-Baltijas vagonu rūpnīcas 1912. gadā izgatavotais ugunsdzēsēju automobilis D24/40 tagad eksponēts Rīgas Motormuzejā. 20. gs. 30. gadu beigās iecienīti bija *Ford-Vairogs* ugunsdzēsēju auto.

1929. gadā Latvija tika uzņemta Starptautiskajā Ugunsgrēku novēršanas un dzēsšanas tehniskajā komitejā.

Tagad Latvijā izveidots starptautiskiem standartiem atbilstošs ugunsdzēsības un glābšanas dienests, tradicionālo darbību paplašinot ar civilās aizsardzības un glābšanas funkcijām. Valsts Ugunsdzēsības un glābšanas dienests piedalās NATO Eiroatlantiskā katastrofu reaģēšanas koordinācijas centra, Eiropas Komisijas Humānās palīdzības un civilās aizsardzības departamenta un ANO Humāno lietu koordinācijas biroja programmās.

Latvijas ugunsdzēsības 150 gadu jubilejai veltītā eiro kolekcijas monēta godina ugunsdzēsēju un glābēju profesionalitāti un ikdienas varoņdarbus sabiedrības labā.

As soon as Prometheus had stolen fire from the gods on Mount Olympus and given it to the mortals, people learnt how to control fire and started to use it in their everyday life. Alas, fire simultaneously multiplied the problems of humankind. The human history abounds in disasters, smaller and bigger, brought or caused by fire. Over time, fires, calamities and lesser everyday accidents have been gaining in diversity and complexity. The control of fire soon highlighted the need for more specific firefighting methods, advanced organisational principles and procedures as well as better equipment and technologies. Firefighting entered a new phase, and volunteer firefighting brigades gradually changed into professional or career divisions.

In Latvia, the very first firefighters' brigade was formed in 1845 in Daugavpils, then Dinaburg of Vitebsk *gubernia*. The first firefighting unit in Riga emerged in 1864; the first fire it extinguished on 17 May 1865 burnt someplace in the old town. Riga was immediately followed by Mītava (currently Jelgava), with volunteer fire brigades popping up one after another and putting out bursting flames elsewhere in Latvia. Prior to World War II, there were well over 200 firefighting brigades all in all.

A unit of firefighters, called "The Running Column" and paid by the City Council, was established in Riga in 1882. It was joined by four firefighters divisions in 1907, forming a city team headed by a brand major of the Riga City Firefighting Department. Four fire stations were built there between 1886 and 1902; another one built in 1910 at the corner of Hanza and Strēlnieku Streets (currently the Latvian Firefighting Museum) was crowned by an observation and fire hose drying tower. Thanks to the mastery of architect Reinhold Georg Schmaeling (1840–1917), these buildings today preserve their historical significance and cultural value.

The evolving of Latvia's firefighting transport and equipment from hand to steam pumps and from horse-drawn carts to powerful motor vehicles has been exciting. Riga purchased a steam pump known as Fire King produced by *Merryweather & sons* in 1910 and it was in operation until 1925. A firefighters' automobile D24/40 produced by the Russian-Baltic Carriage Factory in Riga in 1912 is now displayed at the Riga Motor Museum. Automobiles produced by *Ford-Vairogs* in Riga became popular at the end of the 1930s.

In 1929, Latvia joined the International Technical Committee for the Prevention and Extinction of Fire.

At present, Latvia has a service for firefighting and rescue meeting international standards, with its routine functions expanding also in the area of fire safety and civil protection. The State Fire and Rescue Service of Latvia is an active participant in the programmes of the NATO Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre, the Humanitarian Aid and Civil Protection Department of the European Commission and the UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs.

The euro collector coin dedicated to 150 years of firefighting in Latvia honours the firefighters and rescuers for their professionalism and heroic acts of bravery for the good of the nation

LATVIJAS BANKA
FIROSISTEMA

Informācija pa tālruni 67022434. Information by phone +371 67022434.
info@bank.lv www.bank.lv

Nominālvērtība – 5 eiro,
metāls – 925° sudrabs,
svars – 22.00 g,
diametrs – 35.00 mm,
kvalitāte – *proof*,
monētas josta – ar uzrakstu.

Monētas dizainu izstrādājis
Henrihs Vorkals,
tās ģipša modeli veidojusi
Ligita Franckeviča.
Monēta kalta
Koninklijke Nederlandse Munt
(Nīderlande).

Face value: 5 euro;
metal: silver of .925 fineness;
weight: 22.00 g;
diameter: 35.00 mm;
quality: *proof*;
edge: lettered.

The coin has been designed by
Henrihs Vorkals,
modelled by
Ligita Franckeviča,
and struck by
Koninklijke Nederlandse Munt
(the Netherlands).